

O ženě zlobivé

(...)

Pakli k ní který hněv máš,
kup jí měsíc, nuož i nový pás,
a čímť bude více rotiti,
máš ji vždy dary krotiti,
a čímť bude více láti,
a ty jí máš vždy dar dáti.

Pakliť jest nemilá proč,
a ty k ní pak vesele kroč,
vždy s ní pěkně nakládaje,
netepa jíe ani jí laje.

Když tě bude chtieti bítí,
nemáš nic pryč ustúpiti;
muožeš jíe tiem pokusiti,
smie-liť to pak učiniti.

Kdyžť dá dvě nebo tři rány,
ještě nehněvaj se na ní,
zdaliť klamajíc to činí,
ještě nedaj jí v tom viny.

Bude liť velmi búchati,
tepruv hlédaj utiekati,
schovaj se někde uteka
a svú duši v se uvleka;
budiž tu, ažť jí hněvy minú,
potom bude mysli jiné.

Chovaj se pak na večerí,
ať tebe viec neudeří.

Mluv k ní velmi dobrotivě
a čině k ní milostivě,
nehněvaj se, ale směje
řci: „Máš zlé obyčeje;
milá paní, ostaň toho,

škodíť tobě i mně mnoho,
ač ty se chceš vždy zlobiti,
hněvajíc se i mě bítí.
Včeras velmi provinila,
že si muže bítí chtěla;
s právem by se tiem styděla!“
Dobrotú svú jejie viny
přemóžeš i ty zlé činy.

„Nezlost se tak, ani hněvaj,
pokoj sobě i mně daj.
Snad se já také rozhněvám,
i bude to škoditi nám;
že budevě zle bydliti,
budú se nám lidé smieti,
nebo že tě musím bítí.

Tajná žalost

Tajná žalost při mně bydlí,
kdyžť mi jie nelze vídati.
Zleť bude, ačť se to prodlí,
nebudu-l' u nie bývati.

Bych pobyl u nie do roka,
zbyl bych smutka i všie nůžě,
netbal bych na zlého soka,
nechajť bydlí ktož chce, v túžě.

Nepaměti, téť se lekám,
byť mne ke škodě netáhla.
Rač pomnieti, za to prosím,
tys mocně v mé srdce sáhla.
Ját pomním jedinké slovo,
toť mi přišlo k utěšení,
za sto let v mém srdci novo,

potom do mého skončenie.
Srdceť se nemóže děliti,
kdežť jest, tuť jest vši silú.
Pěkná, rač ustavičná býti,
ač chceš slúti věrnú milú!
S šerým očkem sokolíku,
toběť jsem v tú službu poddán!
Najmilejší andělíku,
ty si mého srdéčka pán!

Hospodine, pomiluj ny

Hospodine, pomiluj ny!
Jezukriste, pomiluj ny!
Ty, spase všeho mira,
spasiž ny i uslyšiž,
Hospodine, hlasy našě!
Daj nám všem, Hospodine,
žizn a mír v zemi!
Křeš! Křeš! Křeš!

1.

Jaké rady dává autor muži, který má zlobivou ženu, v následujících situacích?

- zlobí se na ženu –
- žena je protivná –
- chce muže bít –
- muži dá dvě nebo tři rány –
- bije ho už moc –
- večeří spolu po výprasku –

2.

a) Může muž podle prvního textu uhodit ženu? Pokud ano, příslušný verš v textu podtrhni.

ANO – NE

b) Co si o tom myslíš ty?

3. Popiš náladu muža, ktorý složil báseň „Tajná žalosť“.

4. U každého z nasledujúcich výrazů rozhodni, zda se týká písně „O ženě zlobivé“ (O), „Tajná žalosť“ (T) či „Hospodine, pomiluj ny“ (H).

☐ duchovní	☐ smutná	☐ satira (zesměšňuje)
☐ nešťastná láska	☐ legrace	☐ milostná
☐ prosba	☐ modlitba	☐ nadsázka

5. a) Kam bychom mohli všetky texty zaradiť? Zakroužkuj dvé možnosti.

a) epika

b) lyrika

c) drama

d) poezie

e) próza

b) Svou odpoveď zdôvodni.

STŘEDOVĚKÉ DRAMA

Mastičkár

Mastičkár pravi:

Rubíne, to ti vše jáz rád dám,
co jsi potřeboval sám.
Jedno na to všdy ptaj
a těch miest pýtaj
kde bychom mohli svoj krám vyklásti
a své draho prodati masti.

Rubín pravi:

Mistře, hyn jsú miesta sdravá
a v nich jest krásná úprava.
Tu rač své sedění jmieti
a své drahé masti vynieti!
(...)

Rubín říká verše:

Posluchajte, dobří lidé,
mnoho vám radosti přibude,
těch novin, jež vám povědě,
jež velmi užitečné vědě.
A vy, baby, své šeptání
puste i vše klevetání,
v čas ti mlčeti neškodí.
Posluchajtež, dobře vem hodí:
příšleť je host ovšem slavný,
lékař múdry, chytrý, dávný,
vám bohdá na vsu útěchu.
Neniet' nic podobno k smiechu,
což praviu, věrte mi jistě,

jakžto rózce na siej tistě.
Ni v Čechách, ni v Moravě,
jakžto učení mistři pravie,
ni v Rakúsiach, ni v Uhřiech,
ni u Bavořiech, ani v Rusiech,
ni u Polaniech, ni v Korutaniech:
právěť vešde jeho jmě světie,
krátčě řkúce, po všem světě,
nikdiež jemu nenie rovně,
kromě žeť prdí neskrovně.
I jmát' také drahé masti,
ježť jest přinesl z daleké vlasti,
jimiž nemoci všeliké,
rány kakož koli veliké
zacělí bez pomeškání.
Bóh jeho poraz, ktož jho hanie!
(...)

Mastičkár říká:

Slyšal sem, Rubíne, zvěstě,
že jsú sde tři panie u městě,
a tyť, Rubíne, dobrých mastí ptajú.
A zdát ty mne, Rubíne, neznajú?
Zdát mi sě, ežť ondeno stojie,
ežť sě o nich l'udé brojie.
Doběhni tam, Rubíne, k nim,
a cestu ukaž ke mně jim.
Rubín mluví k osobám (hry):
Dobrojtro vám, krásné panie!

Vy teprv jdete zejspanie
a nesúce hlavy jako lanie?
Slyšal jsem, že drahých mastí ptáte:
hyn jich u mého mistra pln krám
jmáte. – Ticho!
(...)

Druhá Maria potom říká verše:

Ztratily smy místra svého,
Jesukrista nebeského.
Ztratily smy svú útěchu,
ješto nám Židie odjěchu,
Jesukrista laskavého,
přieleť ovšem věmého,
jenž jest trpěl za všě za ny
na svém těle ľutné rány.
(...)

Marie říká:

Milý mistře, my sě mladým ľudem
slúbiti nežádámy,
proto také masti nehledány,
kromě náš smutek veliký zjěvujem tobě,
že náš Jezus Kristus pohřben v hrobě.
Proto bychom chtěly umazati jeho tělo,
aby sě tiem šlechetnějie jmělo.
Máš-li mast s myrrú a s tymiánem,
s kadidlem a s balšánem,
dobrý družie, tu prodaj nem.

Mastičkář říká:

Zajisté, panie, když u mne té masti ptáte,
teď jje u mne velikú pušku jmáte.
Letos den svatého Jana

Činil sem tuto mast z myrny a z tymiána,
přičinil sem k tomu rozličného koření,
v němž jest silné božie stvoření.
Jest-li které mirtvé tělo,

že je dlúho v hrobě hřbělo,
bude-li tú mastiú mazáno,
tiem bude šlechetnějie zachováno.

1. Kolik postav vystupuje v této ukázce?

a) 3

b) 4

c) 5

d) 6

2. Jaká je povaha ukázky?

a) napínávací

b) humorná

c) dobrodružná

d) duchovní

3. Jak bychom dnes označili Rubínův projev?

a) pomluva

b) průpovídka

c) reklama

d) reportáž

e) informační sdělení

4. Jak Rubín charakterizuje mastičkáře a jaký skutečně byl?

Rubínova charakteristika –

tvá charakteristika –

5. Splň následující úkoly vážící se k postavě Rubína a řešení zapiš do pětilístku. V každém políčku může být jedno slovo.

Jaký je? (přídavná jména)

Co dělá? (slovesa)

věta o něm
o čtyřech slovech

synonymum

Rubín			

6. Co se má stát s člověkem, který by mastičkáře kritizoval?

.....

7. K čemu potřebují tři Marie masti?

.....

8. Rubín v textu oslovuje tři Marie následovně: „Dobrojtro vám, krásné panie! Vy teprv jdete zejspánie a nesúce hlavy jako lanie?“ Jaký záměr se v tomto oslovení skrývá?

9. Jaký měl autor textu asi názor na potulné doktory?